

[Edvard Sørensen.]

vente at faa Venstres Bistand til at fremme. Derfor maa der, hvis der skal komme en Realitetsdrøftelse i Stand, skabes Mulighed for en Ligestilling der.

Et andet Forhold, som sikkert ogsaa vil give Uensartethed i Behandlingen, er Byggetilskuddene og de rentefrie Laan. Men ved Siden af den Uensartethed, der kan blive, maa man ogsaa være betænkelig af andre Aarsager. Hvordan har den højtærede Landbrugsminister tænkt sig, at Forholdene vilde stille sig i Tilfælde af en stærk Konjunkturstigning? Den kunde f. Eks. fremkomme ved et Kronefald, som vel ikke ligger udenfor Mulighedernes Grænse. Skal de Mennesker, som, tvunget af den bitre Nød, er gaaet ind under disse Bestemmelser, være bundne til dem til deres Dødsdag? Der maa dog skabes Muligheder for, at de igen kan vende tilbage til det oprindelige Ejerforhold. Jeg vil gerne stille det Spørgsmaal til den højtærede Landbrugsminister, om man dog ikke, selv om det ikke staar i Lovforslaget, har tænkt sig en Ordning, hvorefter det vilde kunne lade sig gøre?

Og naar man saa taler om det Grundlag, hvorefter Renten skal beregnes, kan man da vist heller ikke fastholde at Produktpriserne altid er Udtryk for Rentabilitet. Der er intet i Vejen for, at der med lave Produktpriser kan være Rentabilitet, naar alle Udgifter er afpasset derefter. Ligeledes kan det modsatte være Tilfældet: at høje Produktpriser ikke giver Rentabilitet.

Vi maa ogsaa være meget betænkelig ved Bestemmelsen i § 2 om, at $\frac{2}{5}$ af Laanet aldrig kan indfries. Det vil i Praxis sige, at de Selvejerbrug, der gaar ind under den Ordning, aldrig mere bliver Selveje, men at Lovgivningsmagten i en økonomisk vanskelig Tid tvinger nødstedte Landmænd fra Selveje over til Fæste. Nu vil man naturligvis sige, at det er frivilligt. Det er rigtigt, men hvad gør man ikke, naar man er ude for store økonomiske Vanskeligheder. Der maa i dette Forslag, hvis det skal have vor Tilslutning, skabes Betingelser for at kunne vende tilbage til Eje.

Forslaget er Udtryk for en Særlovgivning paa mere end een Maade. Jeg har givet Udtryk for den ene: en økonomisk Begunstigelse af Statshusmændene, uden at der rækkes de øvrige Husmænd en hjæl-

pende Haand. Men det er ogsaa en Særlovgivning paa en anden Maade, nemlig derved, at disse Ejendomme ikke kan pantsættes til andre end Staten, og at der ikke kan gøres Arrest og Udlæg for personlige Skatter uden Landbrugsministeriets Samtykke. Det vil være at sætte disse Husmænd i anden Klasse. Det er det, man gennem Tiderne har kritiseret meget stærkt overfor de første Husmandsbrug og ogsaa i nogen Maade overfor Brugene efter Loven af 4. Oktober 1919. Det vil jo i Praxis betyde et Forbud mod Forbedringer i Driften, ud over det man kan betale af et eventuelt Over-skud af Driften. Det vil sige, at alle de, der gaar ind under denne Lov, ikke kan gaa til Auktion og købe sig et Dyr. Der vil blive nægtet dem Kredit, naar man i Forvejen ved, at der paa en saadan Ejendom ikke kan gøres Udlæg for personlig Gæld. Det vil ogsaa betyde, at de ikke kan foretage større Grundforbedringer eller Forbedringer paa Bygningerne, da ingen vil betro dem de nødvendige Midler, og ingen tør vel benægte, at Kredit brugt paa rette Maade har været til Gavn for mange Tusinde Husmænd.

Nu maa jeg selvfølgelig gaa ud fra som givet, at det Materiale, der findes fra Landbokommissionen om dette Spørgsmaal, vil blive tilstillet det Udvalg, der antagelig vil blive nedsat til Behandling af Lovforslaget, og det er muligt, at der i dette Materiale kan findes Anvisning paa Veje, som er mere farbare end den her foreslaaede. Vi har i alt Fald her faaet Udtryk for, at der ikke er Enighed i Landbokommissionen om de anviste Veje, men det maa vi saa se paa til sin Tid.

Vor største Anke mod Lovforslaget er, at det er en Særlovgivning, samt at det er en permanent Ordning, og, som jeg gentagne Gange har sagt, man maa efter min Opfattelse være meget forsigtig her. Det har glædet mig gennem Tiderne helt og fuldt at være enig med det radikale Venstre i den Opfattelse; det har haft paa dette Omraade. Ingen har med saa kraftige og saa rigtige Ord som det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen baade her i Tinget og ude paa Møder givet Udtryk for hans og hans Partis Standpunkt til en Særlovgivning for Husmændene. Jeg vil gerne med den højtærede Formands Tilladelse citere et Par Udtalelser